

МІСТИЧНИЙ СВИТОГЛЯД Г. С. СКОВОРОДИ

Лі Н. Д.

Науковий керівник – ст.викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

Тема містичного світогляду Григорія Сковороди дуже цікава, бо пізнання людиною власного внутрішнього світу і зв'язку з чимось поза межами нашої свідомості завжди є популярним і потрібним предметом для аналізу.

Ключові слова: містик, мислитель, поет, постать.

Метою нашої роботи є спроба аналізу і пізнання містичного в творчості і поглядах Григорія Сковороди, його концепції «Внутрішньої людини». Цю тему вивчали такі науковці як: Д. Чижевський Л. Ушкалов, В. Петров та інші. Якщо починати ще з античних часів, то й там такі видатні філософи як: Плотін і Прокл – замислювались над поняттям «внутрішня людина». Також над цією темою працювали і містики, наприклад, Ф. Бекон, Я. Бьоме та інші.

А от Григорій Сковорода ставив цю тему на перше місце і приділяв їй особливу увагу. Оскільки він був яскравим представником бароко і в деяких моментах романтизму, ми можемо відслідкувати, що він ставив почуття вище розуму, хоча і не знецінював його. У будь-якому випадку, у дослідженні себе і своєї «внутрішньої» людини саме те, що ми відчуваємо, керує нами.

Здавалося б, до чого тут містика, якщо ми досліджуємо сутність людини? Якщо розглядати її з філософського боку, то містика – це наука, про ту чи іншу форму виходу людини за межі власного тіла (єства) і її зближення з чимось вищим, божественним. Прикладом може слугувати зв'язок або відчуття єднання з Богом.

Григорій Савич Сковорода зміг викласти основи містичного сенсу у доволі ясній формі. У його творчості ми часто можемо знайти символи, які говорять про містичний сенс і людську форму буття. Філософ намагається зруйнувати наші уявлення про цю форму і показати прорив божественного до земного.

Його праці базуються на містичній та аскетичних ідеях, а саме: символіка, наука про чесноти, про спокій та відношення до світу, гармонія та баланс у ньому.

Вважається, що Григорій Сковорода вже надихався працями та аналізами містиків-попередників. Про це свідчить схожість його теорій і викладу думок з іншими філософами старохристиянської та німецької містики. Проте, ми можемо зробити висновок, що Сковорода опрацюював їхні твори з критичної точки зору, інтерпретував деякі їхні задуми та опирався також і на власний чималий духовний досвід.

З біографічних робіт ми можемо побачити як розвивався той досвід і коли саме у житті Григорія Сковороди з'явилась містика. Нам відомо лише два переживання, з яких і починався шлях філософа у цій сфері: Сон і Перше містичне переживання.

Про сон сам Григорій писав: «цей сон дав мені не менше насолоду, як перелякав мене». Уві сні спостерігається велика кількість літературних елементів, символів, містик бачить палаци, грошлюбство, гріх у різних формах. Це сновидіння, так би мовити, дало поштовх до переосмислення і внутрішньої трансформації. Воно очистило тіло, душу і розум, тому таке Очищення слугувало підготовкою до входження Божественного і злиття з Богом.

Після Очищення Сковорода у своєму «Нарцисі» зображує наступний етап Просвітлення. Тобто це та фаза, де людина вже знаходить «внутрішню», пізнає сутність і сенс. Іншими словами, поринає у світло усвідомлення.

Завершальним етапом він виділяє Нові Народини – звільнення «внутрішньої» людини в самій людині. Сковорода сам доволі напругою нам говорить, що сам пройшов весь цей шлях, згадує, що він втікав, утікає і втік. (Тобто очищався, просвітлюється і звільняє «внутрішнього» себе)

За його поглядами усе в світі має дві сторони і він каже: «...у всьому бачити двоє». Мається на увазі, що в одній людині є аж дві: внутрішня (те, що в нас всередині, наш внутрішній світ, думки, душа) і зовнішня (власне фізична форма, оболонка – тіло). І так у кожного, одна людина безсмертна, бо вона «внутрішня», її створив Бог, а друга смертна, бо це вже власне земне тіло. Сковорода прагнув того, щоб люди зрозуміли важливість пошуків себе, створених Богом та пізнання тієї іскри, яка є всередині нас. Він вважав, що особа, яка знайшла внутрішню, справжню частину себе вже не повинна боятись смерті, скинути земне тіло і одягнути нове. Якщо за життя ми знайдемо цю людину в собі, то ми нею і мимовільно чи свідомо станемо.

Важливу роль у самопізнанні відіграє Біблія – символічний і містичний світ. Проте, Григорій Савич висловлювався з одного боку критично до неї. Відгукуючись, що «Біблія є і Бог, і Змій» філософ хоче натякнути на те, що біблійний світ викривлює зміст релігії, тому не поєднує людину з Богом. На його думку, усіма шляхами можна ввійти в царство небесне.

Отже, опрацювавши нашу роботу, можна дослідити, що Григорій Сковорода досягнув бажаного і проробив неймовірний аналіз людського буття. У своїх містичних поглядах він транслює нам необхідність почати свій шлях усвідомлення себе як Божественного єства, тобто знайти реального себе, бути людиною і робити цей світ людським. Його принцип «внутрішньої» людини може бути путівником для людей у нашому сучасному світі, адже праці

Сковороди залишаються актуальними і до сьогодні і здатні здійснити переворот у свідомості в тих, хто готовий це досягнути.

Література

1. М. І. Ковалінський «Григорій Савич Сковорода. Життя і деякі думки українського філософа-спіритуаліста», 1956.
2. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди. – Харків, 2004.
3. Горбач Н. Невідомий Григорій Сковорода. – Львів: Логос.
4. Ерн В. Боротьба за Логос. Г. Сковорода. Життя і вчення.

АФОРИЗМИ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Лобода Д. А.

Науковий керівник – канд.іст.наук, доц. Бадєєва Л. І.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: daria.loboda@nure.ua

Автор розкриває світогляд видатного вченого, філософа Григорія Сковороди, а саме якою людиною він був, яких політичних та духовних принципів він дотримувався. Яку головну мету переслідував український філософ? Проаналізовано думки вченого та незламне бажання боротися за незалежність нашої України.

Ключові слова: Григорій Савич Сковорода, філософ, власні думки, патріот, борець за українську незалежність, знищення Запорізької Січі.

«Світ ловив мене, але не зловив», – говорив чи то жартома, чи то всерйоз Григорій Савич Сковорода чи то про себе, чи то про всю українську націю в цілому. Розглядаючи особистість Сковороди, доцільно більш детально звернути увагу на кілька основних граней його гігантського таланту, що розкриває всю ту ж суть... української нації взагалі. Для своїх сучасників і вдячних нащадків Григорій Савич запам'ятається як:

1. Філософ, вчення якого про любов, свободу і життя зберігає актуальність через багато століть після смерті автора. Сковороду називають проповідником філософії любові і свободи. Розроблена філософом концепція життєвої мудрості вражає навіть людей в ХХІ столітті, яких здивувати чимось нелегко. Для пояснення сучасникам, чим примітний Григорій Сковорода, доречно використовувати порівняння з людиною-хіпі, яка волею долі народилася в українському містечку першої

Кожен є той, чиє серце в нім:
вовче серце – справдешній вовк,
хоч обличчя людське; серце
боброве – бобер, хоч вигляд
вовчий; серце вепрове – вепр,
хоч подоба бобра.